

Akreditácia meracích skupín SIŽP

Vypúšťanie emisií do ovzdušia je vo svete jedným z najväčších problémov našej súčasnosti. Nikomu predsa nemôže byť ľahostajné, aký vzduch ľudstvo dýcha. Preto sa neustále sprísňujú požiadavky právnych predpisov a technických noriem v oblasti ochrany ovzdušia. Z toho zasa vyplýva sprísňovanie emisných limitov a technických požiadaviek pre zdroje znečisťovania ovzdušia, ale aj povinnosť akreditovať vykonávanie oprávnených technických činností pre subjekty, ktoré uskutočňujú emisné merania a inšpekcie monitorovacích systémov.

Na túto progresívnu cestu sa už v roku 2010 vydala aj Slovenská inšpekcia životného prostredia (SIŽP). Pokiaľ chcela pri vykonávaní vlastných kontrolných meraní udržať krok so svetovým trendom, musela nevyhnutne staviť na akreditáciu uvedených činností. To však znamenalo vytvoriť na SIŽP systém riadenia kvality podľa požiadaviek európskych noriem ISO/IEC 17020 a ISO/IEC 17025 so všetkým čo k tomu patrí: vytvorenie základnej organizačnej štruktúry príslušných pracovísk, vytvorenie dokumentácie systému riadenia kvality a zaškolenie personálu. Na SIŽP síce existovala dlhoročná tradícia v oblasti vykonávania vlastných emisných meraní a k dispozícii bola aj základná technika na ich uskutočňovanie, ktorá však bola zastaraná a jej obnovovanie bolo pre finančnú náročnosť viac vecou momentálne dostupných zdrojov ako systematického prístupu. Navyše táto technika mohla slúžiť iba na výkon merania základných znečisťujúcich látok, čo bolo nedostatočné.

V roku 2010 vstúpil do platnosti tiež nový zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší, ktorý pre SIŽP stanovil povinnosť „zavádzať a udržiavať systém kvality vlastných kontrolných diskontinuálnych meraní a vykonávaných kontrol kalibrácií, skúšok a inšpekcie zhody automatizovaných meracích systémov emisií vrátane akreditácie svojich odborných činností podľa medzinárodných technických noriem a účasti na medzilaboratórnych testoch profesijnej spôsobilosti“.

Pre SIŽP sa tak akreditácia pre vykonávanie vlastných kontrolných meraní stala povinnosťou, bez ktorej by tento typ dôležitej kontrolnej činnosti nemohol pokračovať a zanikol by.

Táto „povinnosť“ si však vyžadovala značné finančné prostriedky. Na projekt, ktorý dostal názov „Akreditácia meracích skupín Slovenskej inšpekcie životného prostredia“, sa najschodnejšou cestou ukázali prostriedky z fondov Európskej únie (85 %) a štátneho rozpočtu (15 %), v celkovej výške takmer 940 000 eur. Prostriedky z EÚ boli nenávratným finančným príspevkom v rámci Operačného programu Životné prostredie.

Boli to štyri roky tvrdej a cieľavedomej práce, kým SIŽP nedávno, presne 13. augusta 2014, získala od Slovenskej národnej akreditačnej služby (SNAS) osvedčenie o akreditácii skúšobného laboratória pre oblasť kontrolných emisných meraní a osvedčenie o akreditácii inšpekčného orgánu pre oblasť inšpekcií automatizovaných meracích systémov emisií. Na troch vytvorených pracoviskách technických činností v Košiciach, Banskej Bystrici a Žiline bol zavedený systém riadenia kvality podľa požiadaviek európskych noriem ISO/IEC 17025 a ISO IEC 17020 a Slovenská inšpekcia životného prostredia začala vykonávať akreditované kontrolné emisné merania a inšpekcie automatizovaných meracích systémov emisií.

Kontrolné merania emisií sú pre SIŽP nezastupiteľnou formou kontrolnej činnosti objektívne preukazujúcou plnenie, resp. neplnenie emisných limitov a technických požiadaviek prevádzkovateľmi zdrojov znečisťovania ovzdušia. Táto forma kontroly zvyšuje efektívnosť výkonu kontrol v oblasti ochrany ovzdušia a vytvára tiež tlak na zvyšovanie odbornosti špecializovaného kontrolného orgánu, akým je Slovenská inšpekcia životného prostredia.

Základom uskutočneného projektu sú tri mobilné emisné meracie laboratória s kompletným vzorkovacím, metrologickým a vyhodnocovacím vybavením, ktoré dostali spomínané pracoviská inšpekcie v Košiciach, Banskej Bystrici a Žiline už v roku 2012. Inšpektori ich pravidelne využívajú na kontrolu emisií, pričom sa rozšírili možnosti monitorovania emisií vo veľkých energetických zariadeniach a spaľovniach odpadu.

Súčasťou rozsiahleho projektu bolo tiež zaškolenie meracieho personálu pracovísk SIŽP na vykonávanie emisných meraní v rozsahu možností dodávaného technického vybavenia a taktiež vytvorenie súvisiacej dokumentácie systému riadenia kvality skúšobného a kalibračného laboratória a inšpekčného orgánu. Všetky školenia boli akreditované Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Využitie modernej prístrojovej techniky, ktorou sú pracoviská inšpekcie vybavené, rozšírilo a zefektívnilo výkon kontrolnej činnosti pri meraní emisií a umožňuje aj kontrolu dodržiavania emisných limitov ďalších znečisťujúcich látok, ako sú ťažké kovy, fluór a jeho plynné zlúčeniny, anorganické plynné zlúčeniny chlóru, amoniaku, sulfánu, organické plyny a pary vyjadrené ako celkový organický uhlík, ale aj polychlórované dibenzo-p-dioxíny a polychlórované dibenzofurány a ďalšie. Slovensko tým prispeje k zlepšeniu kvality ovzdušia v európskom regióne.

Tri pracoviská technických činností SIŽP v Košiciach, Banskej Bystrici a Žiline uskutočnili v minulom roku v rámci realizácie projektu *50 diskontinuálnych meraní* emisií znečisťujúcich látok, pri ktorých vykonali 264 technických činností, v rámci ktorých skontrolovali dodržiavanie 83 emisných limitov znečisťujúcich látok. Pri 10 meraniach zistili prekročenie 12 ustanovených emisných limitov. Inšpektori vykonali tiež *5 kontrol inšpekcie zhody* automatizovaných monitorovacích systémov emisií, pri ktorých zistili u jedného prevádzkovateľa dve porušenia zákona o ovzduší.

Ako zdôraznil generálny riaditeľ SIŽP Oto Hornák, nedávne rozhodnutie o akreditácii je pre SIŽP dôležitým medzníkom. Potvrdilo vysokú odbornosť inšpekcie a spôsobilosť vykonávať technické činnosti neustranne a dôveryhodne. Cieľom ojedinelého projektu je odhaliť potenciálnych znečisťovateľov ovzdušia, dosiahnuť zníženie emisií a zlepšiť kvalitu ovzdušia, ale aj zvýšiť environmentálnu disciplínu znečisťovateľov ovzdušia. Vybavením modernou prístrojovou technikou a akreditáciou technických činností dosiahla SIŽP v oblasti merania emisií porovnateľnú technickú a odbornú úroveň s vyspelými krajinami EÚ.

Zdroj: SIŽP